

Navštívení Marie a její chvalo zpěv

Původ materiálu

Lenka Ridzoňová

Pořadí v lekci

17

Téma

Marie i my máme proč zpívat.

Cíle

- Děti se seznámí s Mariiným příběhem a chvalo zpěvem.
 - Děti si uvědomí, za co Marie Boha chválí.
 - Děti přemýšlejí, za co jsou vděčné, a svůj vděk se snaží vyjádřit.
-

Pro učitele

Poznámky k textu

- **Marie**, Bohem vyvolená, která se stane matkou Páně. Z Bible nic nevíme o jejím narození ani o její smrti a téměř nic o jejím životě (srv. Mt 13,55). Ale je onou „požehnanou mezi ženami“ (L 1,42). Ne proto, že se stane matkou nebo že bude vzorem mateřství, nýbrž proto, že se stane matkou Božího Syna. Přijímá Boží vůli (L 1,38.48) i za cenu toho, že ztratí dobrou pověst (srv. Mt 1,19nn). Jen u Matouše a Lukáše se o ní mluví jako o panně, což znamenalo také mladou ženu obecně. Stěžejní ale je, že ji Bůh shledal vhodnou pro to, aby se stala matkou Ježíše Krista. Porodí ho a odnosi jako člověka ve svém těle (srv. Ga 4,4), zplozen byl však z vůle Boží (L 1,31). Ježíšův příběh se stává naplněním cesty Izraele (L 1,32n) a naplněním zaslíbení (srv. Iz 9,6), které bylo Božímu lidu dáno.
- **Anděl** ve SZ znamená „posel“, na tom, jak vypadá, nezáleží. „Anděly“ jsou nazýváni též poslové (Iz 37,9), proroci (Iz 44,26), kněží (Mal 2,7). Ostatně ve SZ rozdíl přirozenosti mezi bytostmi pozemskými a nebeskými není zřetelný. Nebeské bytosti nemají vždy křídla a chodí po zemi (Gn 32,2), velice se podobají lidem (Gn 19,1). Mezi vrchní anděly — archanděly — v bibli patří: Gabriel, Michael a Rafael. Marii navštívil

Gabriel (L 1,26); přichází tiše, nečekaně. Nechce Marii polekat a vyvést z míry (v. 30). Pán svého služebníka posílá proto, aby posloužil jeho záměru na nebi i na zemi (Žd 1,14). A posílá ho se zprávou i do takového města jako je Nazaret, do Galileje, která se mezi judským obyvatelstvem netěšila obzvláštní úctě (J 1,46).

- **Syn Nejvyššího — trůn otce Davida** je titul a dědictví, kterými chce Lukáš navázat na starozákonní proroky. V knize Izajáš 9,5–6 předpovídá prorok narození Mesiáše a zahrnuje ho významnými tituly. Ujišťuje čtenáře, že zaslíbený syn usedne na trůn Davidův (srv. Da 2,44 a Da 7,14). Lukáš vidí naplnění proroctví v příchodu Ježíše Krista. Kristus je také tím „Davidovým synem“ (Mt 1,1), který byl prorokován Davidovi ústy Nátana (2 S 7,12–16). A nejenže bude kralovat nad tímto lidem. Jeho království, přeroste říši Davidovu, bude totiž královstvím pokoje, lásky a spravedlnosti a bude tu na vždy.
- **Setkání s Alžbětou** je podle Lukáše Mariino první setkání s někým poté, co přijala s důvěrou Gabrielovu (andělskou) zvěst. A jako první odezvu na požehnané Boží jednání slyšíme lidské dobrořečení a o „tanci“ ještě nenarozeného Jana. Ten poskakuje jako ti, které zasáhla zvěst o jednajícím Bohu (viz Ž 114,4.6, Ma 3,20, srv. např. i Ž 68,4n). A to je ten, který se pak stal Ježíšovým předchůdcem a prorokem (L 3,3–6) a jehož posláním bylo připravovat Boží lid na blízkost Mesiáše. Alžběta, stejně jako zanedlouho její muž Zachariáš (L 1,68–79), dobrořečí Bohu. Lidské „žehnání“ a „dobrořečení“ je možné jen díky tomu, že nejprve „požehnal“ Hospodin. V hebrejštině se pro obojí užívá stejného výrazu, ovšem v odlišném významu: z Boží strany jde o požehnání, tj. o vyvolení a jedinečné obdaření „mocí předivnou“, z lidské strany o vděčnou odpověď těch, kdo pochopili, co se stalo, čeho se jim dostalo a proč byli požehnáni. Jinými slovy — ze země se ozývá vděčná píseň těch, kterým došlo, že Bůh jedná „jako v nebi tak i na zemi“. A sama Alžběta by o tom mohla povídat. Blahoslavená, která uvěřila, že ono podivné zvěstování dojde svého cíle. Alžbětin pozdrav je pro Marii znamením i potvrzením její cesty. Podobně třeba pozdravil kdysi Malkísedek Abrahama, vydávajícího se neprošlapanými cestami Hospodinovy důvěry (Gn 14).
- **Mariin chvalozpěv.** Marie nejdříve mluví o sobě, její duše velebí Boha. Nejdříve ve vlastním životě otevřela místo pro setkání s Bohem, pak zahlédne Boží jednání s celým tvorstvem. Blahoslavít znamená blahopřát k té znamenité události. Marie bude blahoslavena ne pro sebe samu, ale proto, že k ní shlédl Bůh. Celý Mariin chvalozpěv je vyvyšováním Boha a jeho díla, člověk je ten, který Boží dílo vidí, obdivuje a děkuje za ně. Marie má proč zpívat. Marie zpívá o událostech v minulém čase, jako by už nastaly. Je to schopnost biblické mluvy: vyjádřit časem minulým, co teprve nastává, klíčí. Marie

zpívá o naději, která se týká jí, jejího lidu Izraele a potažmo všech národů. Ten, který vzejde z ní, bude nadějí všech. I my, jako Marie, máme proč zpívat, za co děkovat, na co se těšit.

Úskalí

- V příběhu zcela důrazně zaznívá motiv cesty. Když Marie vyslechla andělovo poselství a přijala své poslání, vydává se na cestu do neznáma. Cesta za Alžbětou je cestou ve směru, kterým ukázalo oslovení. Marie netuší, že jí od Alžběty zazní vstříc tak jedinečné pozdravení. Obě ženy jsou modelovými postavami víry tak jako ve SZ například praotcové. Pán se k nim sklonil a ony následovaly jeho slova. Motiv cesty je i v pokračování vánočního příběhu (až se může zdát nepřehledné, kdo, kam a proč jde — viz další vánoční úloha a také úloha „staň se tvá vůle“ [přicházejí pastýři]). Mariino těhotenství je nesamozřejmé podobně jako těhotenství jejích biblických předchůdkyň. Alžběta stojí jako matka v řadě starozákonních žen, které počaly dítě „z Boží milosti“ (Sára, Rebeka, Ráchel, matka soudce Samsona [Sd 13], Chana, matka Samuelova [1 Sa 1–2]).
- Mariin chvalozpěv je „písní novou“ (viz např. Ž 98), ač je poskládán ze „starých, dobře známých“ (starozákonních) písní. On aktuálně odpovídá na „nové“ Boží zaslíbení a činy. A Lukáš tím jen stvrzuje, že máme zpívat Bohu za to, že pamatoval na své dříve dané zaslíbení a že toto zaslíbení se týká právě tohoto očekávaného narození.

Odkazy

Biblické odkazy

- 1 Sa 2 — Chanin chvalozpěv;
- Mt 1 — Matoušův vánoční příběh;
- Žalmy — chvalozpěvy, např. Ž 89,2: *O Hospodinov? milosrdenství chci zpívat v??n?, svými ústy v známost uvád?t tvou v?rnost po všechna pokolení.*

Literatura

- Skála, Pavel: O svatosti milosrdného Boha. Benešov: Eman, 2013. (*Najdete zde mj. ?ty?i dobrá kázání na Mariin chvalozp?v.*)
- de Vries, Tinie: Hrajeme si v Boží zahradě. Heršpice: Eman, 1998. (*Kapitola o velkých svátcích.*)

- Hanisch, Helmut: Ve víře žít, ve víře slavit: svátky církevního roku. Praha: Kalich, 2007. (*Kapitola Advent a vánoce.*)
- Linden, Nico ter: Král na oslu. Benešov: Eman, 2011. (*Vyprávění z novozákonních evangelií.*)
- Lane, Leena — Round, Graham: Biblické příběhy s hlavolamy. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. s. 100–103. (*Krátce p?evyprávěný příběh, doplňovačka a křížovka.*)

Internet, pracovní listy

- pracovní listy [Ježíšovo narození](#), [Marie má dítě](#);
 - chceme-li pracovat s biblickým textem a například v něm něco vynechat, aby děti doplnily, je možno si ho stáhnout např. na www.biblenet.cz.
-

Pro děti

Pro předškolní děti

Na úvod jako motivaci ukažte dětem obrázek zpívající skupinky (např. Zpívejte s námi, str. 2, resp. HA) a ptejte se: Co vidíš na obrázku? Proč tam asi všichni zpívají? Jaké písně zpíváme o Vánocích? O čem ty písně jsou?

Když se Marie dověděla, že jí se narodí Ježíš, nejdřív byla překvapená, ale pak začala zpívat. Její písní říkáme „Mariin chvalozpěv“. Co slyšíte v tom slově „chvalozpěv“? Chválí a zpívá. Marie chválí Pána Boha. Děkuje mu.

Vzpomenete si na nějakou píseň, kde se děkuje? (Díky; Děkujeme ti, Pane Bože.)

Za co bychom chtěli poděkovat? Za co děkujeme o Vánocích?

Aktivita — předem nakreslit strom (vánoční), na něj děti přilepí obrázky toho, za co jsou vděčné.

Pomůcky — obrázek či foto zpěváka, obrázek zpívajícího společenství, obrázky Marie a anděla z BTS a Zpívejte s námi; papírový strom. (Předem si připravte strom, tak aby se na něj daly nalepovat dříve nakreslené obrázky, za co jsou vděčné.)

Pro mladší děti

Motivace: významná návštěva

Jak byste se asi cítili, kdyby za vámi přijela nějaká významná návštěva? Třeba pan starosta, primátor nebo někdo z prezidentské kanceláře. Asi nikoho takového v nejbližší době nečekáte. Proč taky? Člověk musí napřed dokázat něco výjimečného, mimořádného, aby se s ním někdo takový vůbec bavil. Aby přijel právě za ním. Co třeba byste museli dokázat, nebo čím byste se museli stát, abyste byli přijati například u prezidenta?

Anděl přináší Marii nečekanou novinu

Dívka jménem Marie také nebyla nijak výjimečná. Žila ve městě jménem Nazaret a ani toto město nebylo žádné významné centrum. Naopak — bylo to malé městečko a navíc leželo v Galileji. Nad tou krajinou ohrnovali někteří Židé nos. Zvláště ti, kteří bydleli v Judsku a v Jeruzalémě. Galilea byla chudá hornatá země, kde žili spíše chudí lidé, zemědělci, rybáři, vesničané.

Marie byla už zasnoubená. Muže jí nejspíš vybrali rodiče, jak bývalo tehdy zvykem. Josef na ni byl hodný. Pocházel z rodu Davidova a tak někdy žertoval, že je potomek velkého krále. Marie si jako jiné mladé ženy představovala, co ji v životě čeká. Jednou, možná brzy, se vdá, bude mít děti a bude se starat o dům a o svého muže.

Ale jednoho dne se stalo něco mimořádného. Přistoupil k ní cizí muž a řekl: „Bud' zdráva, milostí zahrnutá, Pán s tebou.“ Marie nebyla zvyklá mluvit s někým o samotě, ale mnohem víc ji zarazila ta zvláštní slova. Co to asi znamená „milostí zahrnutá“? A proč to ten cizinec říká právě jí? Vždyť na ní není nic mimořádného.

Ale ten neznámý pokračoval: „Jsem Gabriel, posel Boží. Neboj se, Marie, nalezla jsi milost u Boha. Budeš mít syna a dáš mu jméno Ježíš. Bude synem Nejvyššího. Bude kralovat na trůně svého otce Davida.“ V tu chvíli si Marie vzpomněla na původ svého snoubence, ale nahlas neřekla nic. „Tvůj syn bude navěky kralovat nad Izraelem a jeho království nikdy neskončí.“

To bylo na Marii trochu moc. Pochopila, že bude mít dítě a že to bude syn a že se stane významným člověkem. Snad i důležitějším než někteří králové. Vůbec však nechápala, jak by někdo mohl vládnout navěky. Každý přece jednou umře. Ale hlavně jí to připadalo celé zvláštní: ona přece není vdaná. Jak by mohla mít dítě bez muže? Bez svého Josefa?

Anděl Gabriel jí řekl, že u Boha je možné všechno. „Podívej, i tvoje příbuzná Alžběta čeká miminko, i když je hodně stará. A všichni říkali, že miminko mít nikdy nebude.“

Marii se z toho točila hlava. Nerozuměla úplně všemu, co anděl říkal, ale pochopila, že by měla mít dítě. Dítě bez svatby? Bez Josefa? Co tomu řeknou lidé? Ale zase na druhou stranu se mělo stát něco zvláštního. Nečekaného. Velkého. To dítě bude král. Syn Boží. A pak najednou pochopila, že to je zvláštní úkol právě pro ni. Že Bůh sám pro ni má zvláštní poslání. Pokud ho přijme, její život nebude jako dřív. Celý svět nebude jako dřív. Anděl stojí a čeká. Co mu odpoví?

Marie zavřela oči. Zhluboka se nadechla a pak ještě jednou. „Jsem služebnice Páně, staň se mi podle tvého slova.“ Když znovu otevřela oči, anděl tu už nebyl. Ale Marie věděla, že zvolila správně.

Pro? myslíte, že si Pán B?h vybral zrovna Marii? Byla to oby?ejná dívka z oby?ejného m?ste?ka. Dostáváte taky t?žké úkoly? I jinde než ve škole? Co když mám pocit, že mám ud?lat n?co, co nezvládnu? Co mohla Marie Gabrielovi odpov?d?t? — M?žete použít pracovní list.

Setkání s Alžbětou

Marie musela pořád myslet na to zvláštní setkání. Opakovala si slova, která slyšela od anděla. A přitom si vzpomněla na Alžbětu. O té přece anděl také mluvil. Ta mi jistě vysvětlí, o co jde. A tak si Marie sbalila pár věcí na cestu a vyrazila za Alžbětou do Judska.

Vešla do domu Zachariáše a Alžběty. Když Marie pozdravila, Alžběta slabě vykřikla. V tom okamžiku poprvé ucítila pohyb dítěte ve svém těle. „Znamení,“ řekla Alžběta. „To je znamení. V tu chvíli, kdy jsi na mě promluvila, začalo dítě, které čekám, kopat.“ Obě ženy si sedly a Marie povídala o svém zvláštním setkání.

Když skončila, Alžběta ji vzala za ruce, pohlédla jí do očí a řekla jí: „Jsi požehnaná. Dítě, které budeš mít, je zázrak. Udělala jsi dobře. Jsi blahoslavená, že jsi přijala to, oč tě žádal Boží posel.“ Marie pak zůstala u Alžběty ještě tři měsíce, než se vrátila domů.

Máte n?koho, za kým m?žete p?ijít, když n??emu nerozumíte? Když máte pochybnosti o sob?, o život?, o své ví?e? Umíte druhým naslouchat, když za vámi p?ijdou?

Mariina píseň — Magnificat

Když byla Marie u Alžběty a mluvily spolu o tom, co se stalo, vymyslela Marie modlitbu. Přemýšlela o tom, jaký je to div, že Bůh si vybral právě ji. Obyčejnou dívku z obyčejné rodiny a právě jí svěřil takový úkol. A tak začala zpívat: „Duše má velebí Pána a můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli, že se sklonil ke své služebnici v jejím ponížení.“

Vzpomněla si i na to, co říkal anděl: že je zahrnutá milostí. To, co se s ní děje, není proto, že by byla lepší než jiné ženy, ale je to dar. Chválila Pána Boha. Znovu si opakovala, že její syn bude mocný král. Ten nejmocnější. Boží syn, který změní nespravedlivý svět. Vždyť o tom mluvili i proroci. A Marie vzpomínala na příběhy o Izraelcích a o tom, jak jim kdy Pán Bůh pomáhal. Připomínala si to, jako když my dnes čteme nebo vyprávíme biblické příběhy.

Marie zpívala, že Hospodin na člověka nezapomene, na jeho sliby se můžeme spolehnout.

S vřtšími dťtmi mžžeme text Mariiny písně přeíst z Bible.

Pro starší děti

Otázky a témata k rozhovoru

Marie chválí Boha. Znáte nějakou jinou ženu v Bibli, která zpívá a chválí Boha? (Sára, Debora, Chana.)

Proč si myslíte, že v nedělní škole a při bohoslužbách zpíváme? (Aby nemluvil jen farář?)

O kom v Bibli ještě víte, že ho navštívil anděl a jakou zprávu mu přinesl? (K Hagarě na poušti — Gn 21; k Jákobovi přicházeli ve snu andělé po žebříku — Gn 28; ke Gedeonovi — Sd 6; k Samsonově matce — Sd 13; k mládencům v ohnivé peci — Dan 3.)

Znáte nějaký písňový hit, který v současnosti letí? Myslíte, že by vám mohla takováto písnička pomoci, když se ocitnete v úzkých?

- Děti můžete nechat samostatně doplňovat texty [do pracovního listu](#).
- Nakopírujte předem text z Bible (Mariin chvalozpěv), některá slova vynechte nebo napište jiná, úkolem dětí je text doplnit nebo opravit.
- Najděte ve zpěvníku píseň Má duše Boha velebí a srovnejte ji s biblickým textem (L 1,46–55), přiřadte k jednotlivým slokám biblické verše.

Přesah

- **Hra na důvěru:** „Otevři pusu a zavři oči.“ Děti zavřou oči, učitel dá každému do úst něco dobrého. Dítě se toho odváží jedině s tím, že tomu, kdo mu něco do úst chce dát, důvěřuje. Podobně Marie řekla ano andělovi, i když moc nevěděla, co ji čeká. Věřila, že ho posílá Hospodin, na kterého je spolehnutí.
- Budeme společně s dětmi kreslit vánoční příběh, resp. vytvoříme koláž všeho, co podle názoru dětí patří k vánocům. Můžeme při tom mluvit o tom, co je podle Bible a co je

zvyk nebo obraz odjinud. (Je dobré si předem přečíst vánoční příběh L a Mk, můžeme.)

- Vytvoříme živý Betlém nebo jinou vánoční scénu, např. setkání Marie s Alžbětou. Pokud se děti z NŠ vrací zpět do kostela, mohou obraz předvést.
- **Hra „až půjdu do Betléma, přinesu s sebou“:** První řekne: Až půjdu do Betléma, vezmu s sebou (třeba: spacák). Další dítě to předešlé zopakuje a přidá věc další. Řada věcí, které se mají pamatovat a opakovat, se prodlužuje.
- Josef a Marie píší oznámení o narození dítěte. (Můžeme předem dětem ukázat nějaká taková oznámení.) *Pomůcky — oznámení o narození dítěte.*
- Vyberte vhodnou píseň pro děti k tanci a pusťte jim ji. Děti při ní mohou ztvárňovat setkání Marie a Alžběty (tanečním krokem se přibližují a pak tančí spolu za ruce do kruhu), děti se točí každý kolem vlastní osy se zdviženýma rukama (chválím Boha), děti tančí spolu v jednom kruhu a zvedají a zase upažují ruce (spolu chválíme Boha). *Pomůcky — píseň k tanci.*

Podněty k přímlovám:

- za očekávané děti;
 - za lidi, kterým je o Vánocích smutno (kterým není do zpěvu);
 - za naše těžké úkoly (pokud jsme s dětmi mluvili o tom, jestli mají někdy těžké úkoly).
-

Liturgie

Rituál

Učitel: Přicházíme k Tobě, Otče (Bože).

Děti: Neboť Tvé jest království i moc i sláva na věky. Amen.

Biblický text k zapamatování

Maria řekla: „Hle, jsem služebnice Pánů; stať se mi podle tvého slova.“ (L 1,38)

Modlitba

Pane Bože, děkujeme za Vánoce. Že se narodil Pán Ježíš. Děkujeme, že Marie zprávu o jeho narození přijala a začala zpívat. Pane Bože, taky chceme zpívat, chválit tě, děkovat.

Děkujeme za písně, za možnost zpěvu, za to, že máme hlas. Amen. Původ materiálu: David

Nečil, upravila Lenka Ridzoňová.

Okénko do bohoslužeb

(Můžeme si připravit cedulku „Nerušit“ „Do not disturb“ — kde můžeme vidět takovou tabulku?)

Co to znamená „rušit, vyrušit“? Ruší nás někdy dospělí? Ruší nás děti? Co nás ruší v noci, při práci, na ulici, v přípravách na Vánoce...?

Když přemýšlíme, co se stalo o těch prvních Vánocích, je tam dost toho, co někoho vyrušilo. Napadá vás něco?

(Podívejte se na refrén písně *Zázrak* — Svítá 220: „Celý kraj se rozzářil, ve tmě hvězda plane. Kdo se noc rušit odvážil, já to nebyl, bane. To Boží syn i do mých vin vnes světlo nevídané.“)

Co vyrušilo Marii? Co vyrušilo dítě v břiše Alžběty? Co vyrušilo Josefa, pastýře...?

Přináší víra klid, nebo narušuje naše stereotypy?

Odkaz na píseň

[Má duše Boha velebí, chválu vzdává](#)

[Radujte se, bratři, neboť blízko je Pán](#)

[Zázrak \(SV220\)](#)

[Ave Maria, Pán bud's tebou](#)

[Poslal Bůh anděla \(SV264\)](#)

[Magnificat anima mea Dominum](#)

[Anděl k Panně poslán je \(BTS63\)](#)

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Školní](#)

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Desatero – Modlitba Páně – Krédo](#)

Téma

[Vánoce](#)

Biblický odkaz (kat)

[Lukáš 1,26–56](#)